

A blue-tinted photograph of a snowy mountain range with icebergs in the foreground. The mountains are jagged and covered in snow, with some dark rock visible. The foreground shows several large, irregular icebergs floating in the water. The sky is overcast with soft clouds.

NORFUND SETT UTENFRA

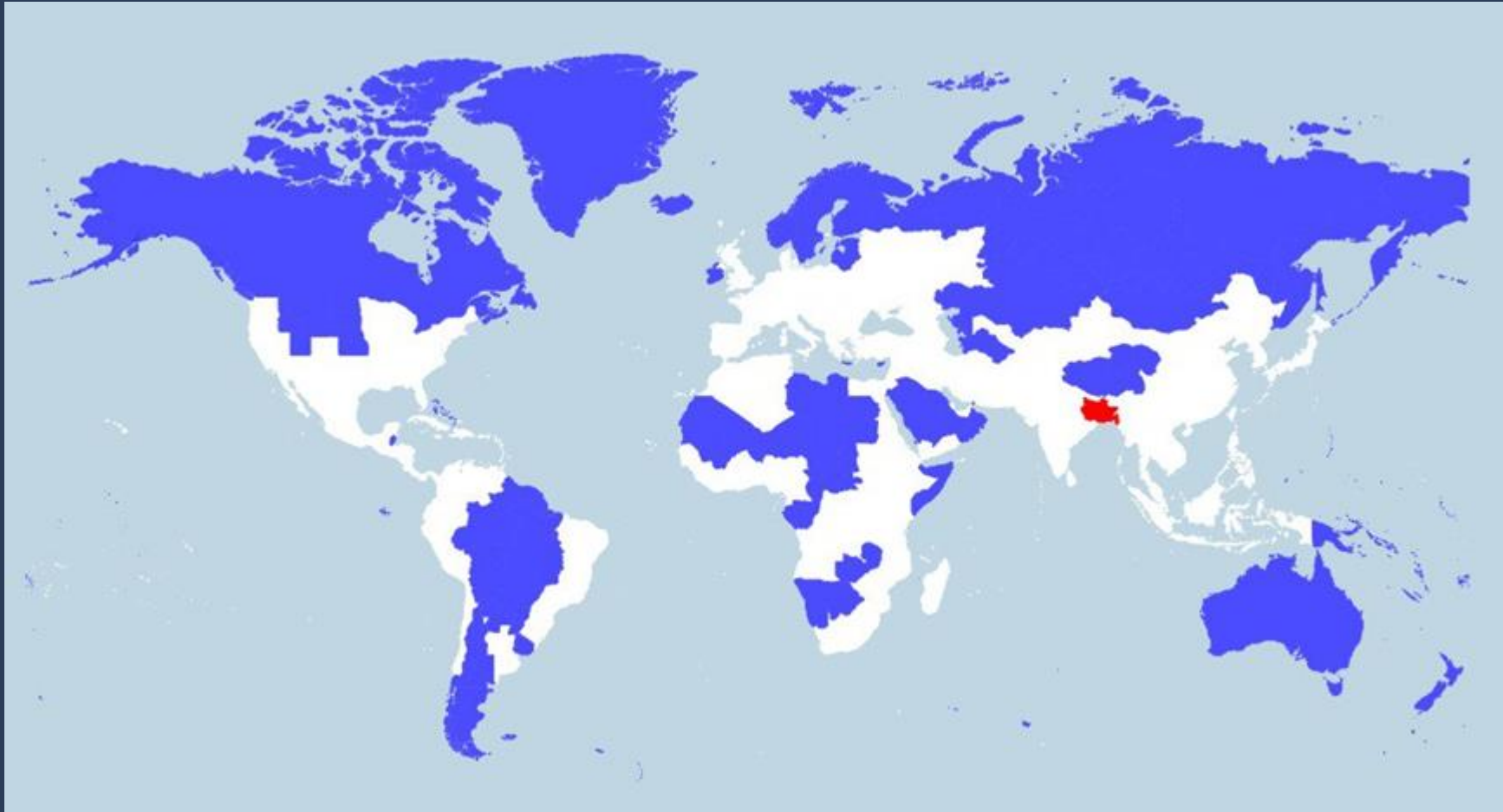
Om å forstå og håndtere risiko

Felix 8 mai 2018

Jon Gunnar Pedersen, Arctic Securities

Fra Norge: Stormannsgalskap og mindreverdighetskompleks

Fem prosent av verdens befolkning bor i det blå og i det røde feltet

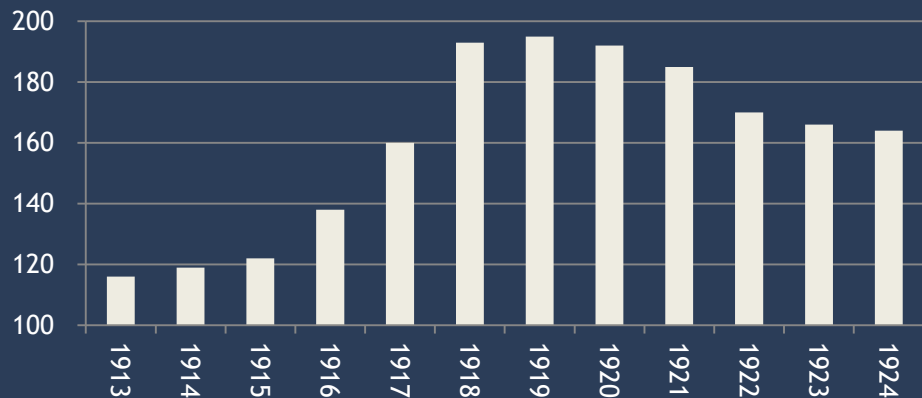
1914-1936 Indeksene på Oslo Børs

Svært interessant før det ble veldig kjedelig

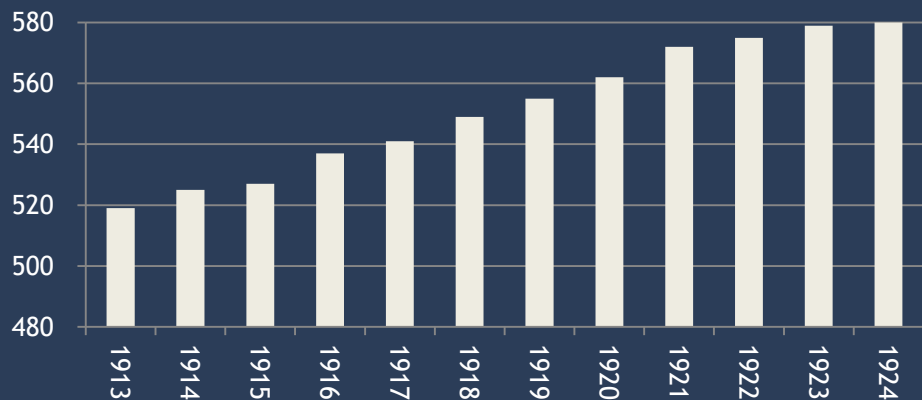

1918: Aksjekrakk, men ingen bankkrise

Antall forretningsbanker

Antall sparebanker

Bjarne Haugaard

- Ja, det er en veldig stor verden
- Hver enkelt kan spille en stor rolle
- Det kan dreie seg om å få bare noen få, overordnede grep riktig
- Man kan lære av volatilitet og feilgrep
- Beredskap er ofte mulig

Hva risiko egentlig er

Risiko i en offentlig tradisjon

- Kan påføre tap
- Synliggjør nedside
- Kan vise en feil, som følgelig må få konsekvenser
- Bør hedges, og der kan staten hjelpe
 - Størrelse og diversifisering
 - Følge ut i fremmede land
 - Hedging av renter, valuta, råvarepriser
- Endrer status quo
 - Det etablerte kan mobilisere motkreftene, mens fremtiden har ingen talsmenn

Risiko i en kommersiell sammenheng

- Det er det å ta risiko som skaper fremgang
- Man blir ikke rik av å unngå risiko, men av aktivt å søke den
- Skal man lykkes i å skape nytt, må man rydde unna det som ikke fungerer
- ALL MENNESKELIG AKTIVITET innebærer risikohåndtering
- Ved å dele og spre risiko kan hver bidra til å håndtere den risikoen de forstår best - men den samlede risikoen trenger ikke bli lavere

Du er ansvarlig for risiko på ditt eget nivå

Eierens risikoansvar

PRINSIPIELLE RISIKI

- Regional risiko
- Utfordrende sektorer
- Aktivaklasser med høy risiko (egenkapital)
- Nystart/gründer
- Valua

Styrets og ledelsens risikoansvar

RISIKO I PRAKSIS

- Landrisiko
- Utvalgte sektorporteføljer
- Lokale partnere
- Politisk risiko
- Regulatorisk risiko
- Rennomérisiko

Forvalterens risikoansvar

RISIKO SOM DITT ANSVAR

- Teknologisk risiko
- Faktisk/avtalt partnerrisiko
- Kommersiell risiko
- Markedsrisiko
- Lokalpolitisk risiko
- Regulatoriske endringer
- Miljø- og sosialrisiki

Hvorfor underleveres det?

Man gjør feil

- Vanlig risiko, med oppmerksomhet fra 70-90 pst av alle risikostyrings-systemer
- Mer straff for feil enn belønning for gode valg
- Finansielle sektor søker hele tiden etter bedre løsninger

Man mister muligheter

- Måles nesten aldri: Hva skjedde i de situasjonene vi IKKE gikk inn i?
- Straffes nesten aldri
- Anekdotebasert etterkontroll
- Sjelden systematisk analysert

Forsinket beslutning

- Kostnaden ved å agere sent vanskelig å måle i ettertid
- Påvirkes av kultur: Frykten for å rapportere dårlig nytt
- Risikostyring gjennom ansvarsfraskrivelse
- Ta tapene i tide

Ingen er allmektig: Risiko vi forstår bedre enn andre

Råvare-

produksjon vi kjenner

- Risikoen i å trekke landbruk og fisk inn i en bærekraftig løsning i det 21. århundre
- Faren ved at vi nordmenn utmerker oss på gal måte
 - Høymekanisert fiske
 - Kapitalintensivt landbruk
 - Kostbare innsatsfaktorer
- Muligheten i at naturgitte forutsetninger kan være enda bedre enn de er ved Nordpolen

Energi vi ønsker

- Energi er den viktigste moderne nøkkelen til velstand
- Teknologiske, kommersielle og regulatoriske risiki
- Tålmodighet, politikk og langsiktige intensjoner
- Er det vi kan det samme som de andre trenger?
- Er det noen sider av risikobildet som andre kan enda bedre enn oss?

Finans alle trenger

- Å bygge morgendagens løsninger - Norge er nærmest
- Den mest muliggjørende bransje i verden - også fordi den skaper systemer for å skille fysisk og finansiell risiko fra hverandre
- Kompetanseinfrastruktur: Eksporterbar, grense-kryssende og lett å beskatte

KOMPETANSE, RESSURSER, TIMING OG HELL

